

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	8Cdo/16/2019
Identifikačné číslo spisu:	2010899853
Dátum vydania rozhodnutia:	26.02.2020
Meno a priezvisko:	JUDr. Oľga Trnková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2020:2010899853.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu G.. E. E., bývajúceho v V., P. D. I. XX, zastúpeného JUDr. Tatianou Polkovou, advokátkou v Žiline, Na priekope 174/13, proti žalovanému Okresnému súdu Žilina, so sídlom v Žiline, Hviezdoslavova 28, o ochranu osobnosti, vedenom na Okresnom súde Dunajská Streda pod sp. zn. 6C/287/2011, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 26. februára 2018 sp. zn. 23Co/347/2016, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovanému nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Dunajská Streda (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo 17. marca 2016 č. k. 6C/287/2011-249 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 6.638,78 € do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku. Vo vzťahu k trovám konania vyslovil, že o nich rozhodne do 30 dní po právoplatnosti rozsudku vo veci samej. Na odôvodnenie rozhodnutia uviedol, že žalobca sa v konaní domáhal náhrady nemajetkovej ujmy z dôvodu zásahu do jeho osobnostných práv zo strany žalovaného, a to hodnotením sudcu (žalobcu) z 20. októbra 2003 a vyjadrením bývalého predsedu žalovaného pre agentúru SITA. Výkonaným dokazovaním mal preukázať, že žalovaný uvedeným zasiahol do osobnostných práv žalobcu chránených v § 11 Občianskeho zákonníka a tento zásah bol objektívne spôsobilý žalobcovi spôsobiť ujmu spočívajúcu v porušení jeho občianskej cti v značnej miere. Žalobca namietal časť hodnotenia označenú ako hodnotenie na základe poznatkov predsedu súdu o činnosti hodnoteného sudcu. Predseda súdu v hodnotení v zásade uviedol, že žalobca dôsledne svojim správaním v občianskom živote a pri výkone funkcie sudcu nenaplnia zmysel ustanovení zákona o povinnostiach sudcu a svojim konaním spochybnil dôveryhodnosť súdnictva. Tento záver odôvodňovali predovšetkým skutočnosťmi vyplývajúce z odôvodnení rozsudku Okresného súdu Ostrava sp. zn. 7 T 124/1999 z 25. januára 2000 a rozsudku Krajského súdu v Prahe sp. zn. 12 To 232/2000 z 15. júna 2000, kde bolo opísané aj konanie žalobcu. Súd prvej inštancie v tejto súvislosti poukázal na § 27 ods. 2 písm. c) zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a príslodiach a o zmene

a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o sudcoch“), v zmysle ktorého hodnotenie sudcu môže byť aj kritické, negatívne, ale musí ísť o kritiku vecnú, konkrétnu čo do obsahu a formy, musí vychádzať z reálnych pravdivých podkladov a z týchto potom musí predseda súdu vyvodzovať zodpovedajúce závery pre hodnotenie sudcov. Konkrétna kritika znamená, že je založená na konkrétnych skutočnostiach bez vyvodzovania obecných záverov. V tejto súvislosti skonštatoval, že v danom spore všeobecné závery nie sú podložené konkrétnymi skutočnosťami, ktoré by oprávňovali predsedu súdu k takým stanoviskám, aké zaujal v dotknutom hodnotení. Argumentoval, že predseda súdu v hodnotení porušil princíp prezumpcie neviny vyplývajúci z Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a Trestného poriadku. Podľa jeho názoru hodnotenie sudcu nemá vyjadrovať subjektívny hodnotiaci názor predsedu súdu, ale malo by sa obmedziť na konkrétne pracovné hodnotenie činnosti sudcu, a preto by v ňom nemali mať miesto údaje, ktoré s hodnotením nesúvisia. Stotožnil sa s uznesením Sudcovskej rady pri Krajskom súde v Žiline, z ktorého vyplýva, že aj keď má sudca osobitné postavenie v spoločnosti, nemalo by hodnotenie obsahovať skutočnosti, ktoré sa týkajú rodinného a osobného života sudcu. Takéto skutočnosti zo súkromného a rodinného života by mali byť uvedené v hodnotení iba v prípade, ak sa odrážajú vo výkone jeho práce alebo sa nepriaznivo prejavujú v pracovných výsledkoch. Vzhľadom na výpovede svedkov dospel k záveru, že v posudzovanom spore nestačí zadostučinenie podľa § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka, najmä z hľadiska intenzity, trvania a rozsahu nepriaznivých následkov vzniknutých žalobcovi, ktoré nepriaznivo ovplyvnili jeho postavenie v rodine a v spoločnosti. Žalobcovi priznal preto náhradu nemajetkovej ujmy vo výške uvedenej vo výroku rozsudku. Výrok o trovách konania odôvodnil § 151 ods. 3 O.s.p.

2. Krajský súd v Trnave (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalovaného rozsudkom z 26. februára 2018 sp. zn. 23 Co 347/2016 v spojení s opravným uznesením z 25. júna 2018 č. k. 23 Co 347/2016-328 rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že žaloba sa zamietá (výrok I.) a rozhodol, že žalovaný má právo na náhradu trov konania (prvoinštančného i odvolacieho) v plnom rozsahu. O výške náhrady trov prvoinštančného a odvolacieho konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti tohto rozsudku, a to samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (výrok II.). Na odôvodnenie rozhodnutia uviedol, že odvolanie žalovaného bolo podané dôvodne. Súd prvej inštancie dostatočne zistil skutkový stav, na základe vykonaných dôkazov dospel k správnym skutkovým zisteniam, vec však nesprávne právne posúdil. Na rozdiel od súdu prvej inštancie dospel k záveru, že v posudzovanom spore nebolo vykonaným dokazovaním preukázané, že žalovaný svojim konaním neoprávnene zasiahol do chráneného osobnostného práva žalobcu - do jeho práva na česť a ľudskú dôstojnosť. Dôvodil, že v danej veci bolo povinnosťou súdu prvej inštancie (i) skúmať, či mal predseda súdu dostatok podkladov k tomu, aby o žalobcovi v hodnotení z 20. októbra 2003 uviedol tvrdenia, ktoré sú hodnotiacimi úsudkami a ktoré mali zasiahnuť do jeho osobnostných práv a (ii) správne vyložiť § 27 ods. 1 písm. c) zákona o sudcoch s poukazom na § 30 ods. 2 uvedeného zákona, v ktorom sú stanovené povinnosti sudcu. Uviedol, že výkon práva predsedu súdu uviesť v hodnotení sudcu vlastné poznatky je okolnosťou vylučujúcou protiprávnosť zásahu, čím nie je naplnený prvý z predpokladov pre priznanie nároku žalobcovi, t. j. neoprávnený zásah do chráneného osobnostného práva, ktorý je objektívne spôsobilý porušiť či ohroziť osobnosť fyzickej osoby. K zásahu do osobnostných práv žalobcu vyjadreniami predsedu súdu v hodnotení by došlo iba v prípade excesu, o čo však v posudzovanej veci nešlo. Z dokazovania vyplynulo, že predseda žalovaného mal dostatočné podklady k tomu, aby do hodnotenia žalobcu uviedol vyjadrenia v špecifikovanom znení. S poukazom na ciele, ktoré má hodnotenie sudcu plniť vyjadril názor, že postoje sudcu je potrebné chápať v zmysle jeho povinností uložených mu zákonom (§ 30 zákona o sudcoch), pričom postoje sudcu ovplyvňujú, resp. môžu byť spôsobilé ovplyvniť (ne)dodržiavanie základných povinností sudcu. Predseda súdu v hodnotení nespochybňoval vykonanú rozhodovaciu prácu žalobcu, ktorú hodnotila pozitívne aj Sudcovská rada Krajského súdu v Žiline vo svojom vyjadrení, ale vyjadril sa k jeho postojom a hodnotám, ktoré uznáva a ktorými sa riadi, a to v súvislosti s účasťou žalobcu na intervencii v trestnej veci na sudcu v prospech stíhanej osoby v B.. V nadväznosti na rozhodnutie Okresného súdu Ostrava z 25. januára 2000 a rozhodnutie Krajského súdu v Prahe z 15. júna 2000 žalovaný dospel k záveru, že správanie žalobcu (i bez odsúdenia za trestný čin) môže spochybňovať legitimitu sudcu a dôveryhodnosť súdnictva a teda bol oprávnený negatívne vyhodnotiť postoje žalobcu spôsobom uvedeným v hodnotení. Odvolací súd sa tiež stotožnil s námietkou žalovaného, že žalobca počas konania nepreukázal, že by sa jeho hodnotenie stalo verejným a

že žalovaný by mal zodpovedať za zverejnenie informácií v hodnotení. Ohľadom vyjadrenia vtedajšieho predsedu žalovaného pre agentúru SITA, ktoré prevzali aj V. noviny uviedol, že išlo o vyjadrenie hodnotiaceho úsudku žalovaného, ktorý bol vyprovokovaný žalobcom. Zásah do osobnostných práv žalobcu bol z tohto dôvodu primeraný a musí ustúpiť právu žalovaného na slobodu prejavu. Ako dôvodnú vyhodnotil odvoláciu námietku žalovaného, že k zásahu do osobnostných práv žalobcu nemohlo dôjsť, pretože od roku 2004 bol žalobca úspešný vo výberových konaniach na súdoch vyšších inšancií a prakticky funkčne dosiahol vrchol kariéry. O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 v spojení s § 396 ods. CSP.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca (ďalej ako „dovolateľ“) a navrhol, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na nové konanie a rozhodnutie. Dovolanie podal z dôvodu existencie procesnej vady zmätočnosti konania a tvrdil, že odvolací súd mu nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ CSP). Namietal, že odvolací súd postupoval v konaní v rozpore s právnymi predpismi [konkrétne označil § 382 CSP (predtým § 213 ods. 2 O.s.p.)] a znemožnil mu akúkoľvek procesnú obranu tým, že z neho spravil žalovanú stranu, keď ho „bez relevantných dôkazov a možnosti obhajoby dehonestujúcim spôsobom obvinil nie len z neetického, nemorálneho správania, ale dokonca z protiprávneho správania“. Poznamenal, že ak mal odvolací súd pred vyhlásením rozhodnutia v úmysle spochybníť skutkové zistenia súdu prvej inšancie a založiť svoje rozhodnutie na nových skutkových zisteniach a vec inak právne posúdiť, mal postupovať podľa § 181 ods. 2 CSP v spojení s § 378 ods. 1 CSP a umožniť mu procesnú ochranu. Navyše zdôraznil, že odvolací súd zaujal iný právny názor v podstatnej otázke dôvodnosti žaloby na dôkazoch, ktoré neboli vykonané pred súdom prvej inšancie, pričom odvolací súd žiadne dokazovanie nezopakoval a nové nevykonával. V tejto súvislosti poukázal na rozsudok Okresného súdu Ostrava sp. zn. 7 T 124/1999 z 25. januára 2000 a rozsudok Krajského súdu v Prahe sp. zn. 12 To 232/2000 z 15. júna 2000, ktorými odvolací súd vo svojom rozhodnutí argumentuje, ale v priebehu konania nebolo vykonané dokazovanie ich čítaním. Ak by odvolací súd umožnil dovolateľovi procesnú obranu, dozvedel by sa, že v konaní o jeho sťažnosti Ústavný súd Českej republiky vo svojom rozhodnutí uviedol, že „formulácia odôvodnenia rozhodnutí všeobecných súdov v časti, ktorá sa týka dovolateľa nezodpovedá dôkaznej situácii a hlavne nie je podkladom pre záver o aktívnej účasti dovolateľa na trestnom skutku inej osoby.“ Ďalej namietal, že odvolací súd nemal právomoc hodnotiť správnosť hodnotenia sudcu (dovolateľa) vyhotoveného bývalým predsedom súdu a ak tak spravil, postupoval v rozpore s čl. 2 ods. 2. ústavy a jeho postup je ultra vires, keďže si prisvojil kompetenciu, ktorú mu žiadny právny predpis nezveril. Tvrdenia odvolacieho súdu uvedené v odôvodnení jeho rozhodnutia (najmä body 42., 45. a 46.), označil za nepravdivé a zastáva názor, že závery odvolacieho súdu nemajú oporu ani v procesnej obrane žalovaného a ani v odôvodnení jeho odvolania, rozsahom ktorého je odvolací súd viazaný.

4. Žalovaný sa nestotožnil s dovolacími námietkami dovolateľa a navrhol dovolanie odmietnuť. Uviedol, že s výnimkou osobitného oprávnenia súdu prvej inšancie podľa § 138 CSP žiadny súd nemôže vysloviť svoj právny názor na vec pred vynesení rozhodnutia, pretože by prejudikoval rozhodnutie vo veci samej. Rovnako nemôže vyzvať stranu, aby sa vyjadrila k tomu, že súd chce jej žalobe vyhovieť alebo ju zamietnuť. Poznamenal, že súd prvej inšancie dostatočne zistil skutkový stav, ale zo zisteného skutkového stavu vyvodil nesprávne závery. Zdôraznil, že skutkové zistenia súdu prvej inšancie nespochybnil a svoje rozhodnutie nezaložil na nových zisteniach či dôkazoch. V súvislosti s označenými rozsudkami českých súdov uviedol, že vychádzal len z obsahu ich znenia a hodnotil ich práve vo vzťahu k vyjadreniu predsedu súdu a skutkovým tvrdeniam strán. S poukazom na § 423 CSP dodal, že ani prípadný exces odvolacieho súdu pri odôvodnení rozhodnutia nie je dôvodom na zrušenie rozhodnutia v dovolacom konaní.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Na odôvodnenie uvedeného

záveru dovolací súd uvádza nasledovné:

6. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

7. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

8. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP).

9. V danom prípade dovolateľ vyvodzoval prípustnosť dovolania z § 420 písm. f/ CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

11. Dovolateľ namietal, že odvolací súd postupoval v rozpore s § 382 CSP, podľa ktorého ak má odvolací súd za to, že sa na vec vzťahuje ustanovenie všeobecne záväzného právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce, vyzve strany, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili.

12. Citované ustanovenie má predísť vydávaniu tzv. prekvapivých rozhodnutí a vychádza z princípu predvídateľnosti súdneho rozhodnutia. Prvou podmienkou použitia § 382 CSP je, že nárok treba posúdiť buď podľa celkom iného právneho predpisu, ako ho posúdil súd prvej inštancie, alebo síce podľa toho istého právneho predpisu, ako ho posúdil súd prvej inštancie, ale podľa iného ustanovenia (iného paragrafu alebo iného jeho odseku). Druhou zákonnou podmienkou, ktorá musí byť splnená súčasne, je, že toto iné zákonné ustanovenie je pre rozhodnutie veci rozhodujúce, t. j. odvolací súd mieni dané ustanovenie urobiť právnym základom pre rozhodnutie vo veci samej (Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 1270 - 1273).

13. Dovolací súd uvádza, že táto námietka dovolateľa je neopodstatnená. Predmetom sporu bola ochrana osobnosti, pričom súd prvej inštancie na danú vec aplikoval príslušné ustanovenia Občianskeho zákonníka (§ 11, § 13), článok 19 ods. 1 ústavy, článok 10 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a § 27 ods. 2, 3 zákona o sudcoch. Odvolací súd skutkový stav zistený súdom prvej inštancie právne neposudzoval použitím inej právnej normy. V odôvodnení svojho rozhodnutia jasne uviedol, že súd prvej inštancie dostatočne zistil skutkový stav a na základe vykonaných dôkazov dospel k správnym skutkovým zisteniam, ale zo zisteného skutkového stavu vyvodil nesprávne závery o preukázanom zásahu do osobnostných práv žalobcu zo strany žalovaného. Z uvedených dôvodov zákonné podmienky na použitie § 382 CSP neboli dané.

14. Z obsahu rozhodnutia odvolacieho súdu zároveň nevyplýva skutočnosť, že by odvolací súd spochybnil skutkové zistenia súdu prvej inštancie a založil svoje rozhodnutia na nových dôkazoch. Rovnako ako súd prvej inštancie, aj odvolací súd hodnotí dôkazy podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz

jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti; pritom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo počas konania najavo (§ 191 CSP v spojení s § 378 ods. 1 CSP). Ak odvolací súd vo vzťahu k dovolateľom tvrdeným zásahom do jeho osobnostných práv zo strany žalovaného vychádzal pri posudzovaní veci aj z obsahu označených rozsudkov českých súdov, neporušil tým procesné práva dovolateľa. Obsah týchto rozsudkov, ktoré sú súčasťou spisu, bol stranám sporu dávno známy a nemožno ich považovať za nový dôkaz. Odvolací súd v rozpore so zákonom nehodnotil ani vypracované hodnotenie sudcu (dovolateľa). Vzhľadom na predmet sporu sa však k jeho obsahu logicky vyjadriť musel, keďže práve tvrdenia uvedené v tomto hodnotení mali neoprávnene zasiahnuť do osobnostných práv dovolateľa.

15. V posudzovanej veci, ako uviedol aj odvolací súd, bolo podstatnou povinnosťou žalobcu preukázať (i) existenciu neoprávneného zásahu do chráneného osobnostného práva, ktorý je objektívne spôsobilý porušiť či ohroziť osobnosť žalobcu, (ii) ujmu na osobnosti žalobcu v jeho fyzickej, psychicko-morálno-sociálnej integrite, pričom táto ujma musí spočívať v znížení dôstojnosti alebo vážnosti fyzickej osoby v značnej miere a (iii) príčinnú súvislosť medzi neoprávneným zásahom a spôsobenou ujmou. Rozsiahlym dokazovaním však splnenie týchto podmienok odvolací súd nemal preukázané, čo predstavovalo dôvod na zmenu rozhodnutia súdu prvej inštancie. Nesúhlas dovolateľa so závermi odvolacieho súdu v odôvodnení jeho rozhodnutia je podľa názoru dovolacieho súdu bez právnej relevancie k podstate sporu a podmienkam, ktorých kumulatívne splnenie je nevyhnuté pre priznanie dovolateľom uplatneného nároku. Dovolací súd zároveň nie je oprávnený prehodnocovať skutkové závery odvolacieho súdu, pretože je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP).

16. Argumentácia dovolateľa, že tvrdenia či zistenia odvolacieho súdu nemajú oporu v žiadnom procesne účinným spôsobom vykonanom dôkaze, resp. samotné presvedčenie dovolateľa o prekročení rámca sporu odvolacím súdom preto nie sú spôsobilé ovplyvniť záver dovolacieho súdu, že postupom odvolacieho súdu nedošlo k založeniu procesnej vady zmätočnosti konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP.

17. Na základe uvedeného dovolací súd dovolanie odmietol ako procesne neprípustné podľa § 447 písm. c/ CSP.

18. Toto uznesenie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.